

siihen liittyvä identiteetti. Mielestäni suomen kielen tutkimuksen kansallinen tehtävä onkin nyt kehittää sellaisia pedagogisia kielioppeja, jotka auttavat suomea äidinkielenä puhuvia saavuttamaan kielessään selkaiset taidot, että he viestijöinä yhteiskunnallisesti tärkeissä yhteyksissä kykenevät tietoisesti kehittämään kieltään ja tarkkailemaan sitä monipuolisesti ja kriittisesti. Suomen kielen tutkimus on kansainvälistymässä ja muuttumassa kan-

sallisesta tieteestä osaksi kansainvälistä kielentutkimusta, mutta oloihimme ja suomen kieleen sopivan pedagogisen kieliopin kehittäminen niin äidinkielen opetukseen kuin suomen opetukseen toisena kielenä on ja pysyy aina omana tehtävänämmä. ■

MATTI LEIWO

Suomen kielen laitos, Jyväskylän yliopisto, 40351 Jyväskylä

Sähköposti: *leiwo@jyu.fi*

ÄIDINKIELEN OPETTAJILLA TUTKIMUS- JA KOULUTUSRYHMÄ

Valtakunnallisesti on äidinkielen opetuksessa tapahtunut viime vuosien aikana paljon. Yli puolet maamme yläasteista on päätenyt opettamaan vähentyneen minimituntimäärän mukaisesti oppilaitaan. Lukiossa pakollisen äidinkielen opetuksen tuntimäärä on oppikouluajoista vähentynyt kolmanneksen verran. Nykyään on lukiossa kuusi pakollista kurssia äidinkieltä, ja äidinkielen kirjoitelmia oppilas kirjoittaa vähän yli kymmenen koko lukion aikana. Aikaisemmin kirjoitettiin tekstilajiltaan samankaltaisia kirjoitelmia, nyt tilanne on toinen. Äidinkielen päättötutkinnoissa on otsikkoaineen lisäksi vuodesta 1992 lähtien ollut aineistopohjaisen kirjoittamisen koe. Se on myös lukemisen koe. Oppilaan on tunnettava eri tekstilajit, osattava analysoida ja kommentoida niitä, yhdistellä tietoja ja omia kokemuksiaan, ja hänen tulee hallita yhä useammin eri tekstilajien normien mukaista kirjoittamista. Siis noin neljän kirjoitelman harjoitusvauhtia vuodessa.

Arvioituja tekstilajikirjoitelmia oppilas ehtii kirjoittamaan mahdollisesti kerran tai kaksi lukion aikana.

Vaikka opetustuntimäärät pienenevät ja oppilaiden määrät yläasteilla ja uusissa luokkatomissa lukioissa kasvavat, äidinkielen opetukselta vaaditaan lisääntyviä näyttöjä. Opetettava alue on laajentunut. Äidinkielen opettaja opettaa draamaa, harjoittaa oppilaita puhumisen vapaaehtoiseen päättökokeeseen ja antaa mediakasvatusta. Kirjallisuus on kaiken lisäksi oma tärkeä alueensa.

Äidinkielen itsestään selvä keskeinen asema oppiaineena on heikentynyt. Kaksi äidinkielen arvosanaa on muuttunut yhdeksi, valtakunnallisesti on haluttu saada äidinkieli valinnaiseksi aineeksi ylioppilaskirjoituksiin ja äidinkielen kahden kirjoituskerran muuttamisesta yhdeksi on käyty kamppailua. Tässä murroksessa äidinkielenopettajalta vaaditaan yhä enemmän. Kun koulussa on kaiken lisäksi ruvettu opettamaan yhä useampia aineita vierailta kielillä suomen

kielen sijaan, on Äidinkielen opettajien liitto katsonut tärkeäksi muodostaa oman työryhmän tukemaan ja kehittämään opetuksen tutkimusta ja opettajien täydennys- ja jatkokoulutusta. Äidinkielen opettajien liiton tutkimus- ja koulutusryhmän eli TUTKON tavoitteena on äidinkielen tutkimuksen ja opettajien jatkuvan koulutuksen järjestäminen. Tarkoituksena on äidinkielen opettajien aseman vahvistaminen ja opettajaidentiteetin lujittaminen. Erityisesti TUTKON tavoitteena on opettaja-tutkija-asenteen herättäminen.

Yhteistä tavoitteiden pohdintaa tarvittaisiin opetusministeriön, yliopistojen ja Äidinkielen opettajien liiton kesken. Matematiikan opettajien tutkijakoulua vastaava koulutusmuoto pitäisi olla vastuullisten yliopistojen ja opettajajärjestö ÄOL:n tavoitteena. Muuten äidinkielen opetuksen kehitys muuttuvissa olosuhteissa on jäämässä jäl-

keen muiden oppiaineiden kehityksestä.

Nykyisellään noin 60 jäsenen TUTKO on kokoontunut kolmeen alustavaan kokoukseen ja järjestänyt ensimmäisen valtakunnallisen koulutus- ja ideointipäivän 21.10.1995 Helsingissä. Tällöin kielen ja kirjallisuuden tutkijat esittelivät tieteenalonsa nykyhetken tutkimusnäkyimiä.

Valtakunnallisten kahden, kolmen vuositaisen tapaamisen lisäksi TUTKO toimii paikallisyhdistystensä alueilla erillisinä ryhmänä. Avoimena ja verkostomuotoisena se pyrkii käymään dialogia verkoston muiden osien kanssa sähköpostitse. Toivottavasti tulevaisuudessa paikallinen ja valtakunnallinen koulutus saadaan myös yhdistettyä maan eri yliopistojen jatkokoulutustoimintaan. ■

PIRKKO TIURANIEMI

TUTKON sähköposti: *pirtiu@tnk.utu.fi*